

Pålning på egen risk

Sven Hultsjö

- ”Riskvärdering är en jämförelse mellan olika alternativ på basis av
- Sannolikheten för att en skada inträffar, gånger
- Kostnaden för skadan, om den inträffar, gånger
- Sannolikheten för att jag kan påverka skadans storlek innan den utbildats till full storlek
- Gånger sannolikheten att just **jag** blir betalningsansvarig”

- Detta var 1988 års version:
”Riskvärdering i grundläggningsprojekt”
Bygg & teknik 8/88
- Då konstaterade jag att intresset
– lustigt nog – fokuserades på att få en
faktor lika med noll
- och att det är enklast med den sista,
”sannolikheten att just **jag** blir
betalningsansvarig”,
jfr AB 92 kap1 §6 m fl.
- Så är det ju inte alls numera!

- Jag kommer att begränsa mig till hantering av risken för skador på befintliga byggnader, i första hand utifrån pålning i Gamla Stan, Stockholm.
- Där är skadebenägenheten extremt stor, vilket medför att man möjligen kan se skillnader i effekt mellan olika metoder. Därtill är de värden man kan skada synnerligen stora.
- Sättet att tänka är generellt, dock.

Ett par självklarheter:

- Det finns en koppling mellan utförande- och skadekostnader
- Försiktig, skadebegränsande teknik kostar mer och omvänt
- Det finns en inbyggd motsättning mellan skonsamhet och utförandeeffektivitet
- Det finns således en inbyggd motsättning mellan primära intressen för beställare och entreprenör

Hur kan man göra då? Nivå 1

- Man kan arbeta med tekniska föreskrifter och restriktioner - t ex föreskriva teknik man tror är lämplig och förbjuda sådant man tror är olämpligt
- Man kan, och bör, kontraktsmässigt koppla detta till käppar och morötter
- Enbart detta leder inte särskilt långt i komplicerade projekt

Hur kan man göra då? Nivå 2

- Man kan arbeta med mätning av effekter – t ex sättningar – under utförandet och ändra till skonsammare eller djärvare teknik utifrån mätresultaten
- Detta tilltalande angreppssätt kräver både talang och fantasi i förfrågningsunderlagets beskrivning av "AFC.13 Förutsättningar" (och AFC.61 Ersättning) om man ska ha en rimlig chans att leva ut det i verkligheten
- Och det förutsätter att det verkligen går att ändra teknik under pågående utförande

Hur kan man göra då? Nivå 3

- Beställarens möjlighet att styra och anpassa (i förhållande till skonsamhet eller annat) förutsätter dessutom utförandeentreprenad – inte totaldito.
- En entreprenör kan knappast förutsättas prioritera begränsning av kostnader han inte ansvarar för framför rationellt utförande – hans sätt att tjäna pengar.

Hur kan man göra då? Nivå 4

- Arbeta med entreprenadersättningen!
- Ersättningsformer med lämpliga incitament och med låg risk för entreprenören att förlora pengar stimulerar entreprenören att ta fram sitt kunnande och sin erfarenhet till gagn för **projektet** (om det nu är fler än jag som tycker att AB generellt sett stimulerar något annat)
- ”Totalkostnadsincitament med à-prisreglerat Riktpris” – fungerar väl, är lätt att använda men svårt att förklara

Hur kan man göra då? Nivå 5

- Arbeta med beskrivning av förutsättningarna!
- Entreprenörer gör normalt vad som står i kontraktet, mera sällan det konsulten haft som visioner och drömmar men inte uttryckt klart.

Hur kan man göra då? Sjunde himlen

- Människorna är det viktigaste
- Välj en platsorganisation med folk som kan och vill
- Och som kan dokumentera att de **tidigare och tillsammans** kunnat och velat med goda resultat.
- Detta i kombination med övriga steg ger största möjlighet att optimera summan av skade- och entreprenadkostnader i projekt med stora osäkerheter och stora värden.

Sjunde himlen, minsann!

- Jaså, var det så enkelt?
- Samma organisation, vald av samma lilla krets av invigda hela tiden alltså?
- Och utveckling av nya yrkespersoner, ny teknik, nya sätt att organisera, vart tog det vägen?
- Och konkurrensen?

Jaså , var det så enkelt?

- Skilj på mycket svåra, komplicerade projekt med höga skadevärden och de mer normala!
- Välj nivå på riskhantering enligt ovan med hänsyn till projektets förutsättningar!
- Det är lika korkat att rutinmässigt välja **en** utförandeentreprenör med hjälp av skönhetstävling och ersätta honom med löpande räkning plus incitament
- som att rutinmässigt **välja ut** en totalentreprenör för att hans fasta anbudspris var lägst.

➤ Tack för
uppmärksamheten!

- Med hänvisning till Arbetsmiljölagens kap.3 ber jag Er ta ut tomaterna ur plåtburkarna innan Ni kastar.